

Opština Rožaje

PODACI O OPŠTINI

Opšti podaci

Opština Rožaje se nalazi na sjevero-istoku Crne Gore, prostire se između $42^{\circ} 45'$ i $45^{\circ} 57'$ sjeverne geografske širine i $20^{\circ} 02'$ i $20^{\circ} 20'$ istočne geografske dužine.

Opština zahvata površinu od 420 km², čitava opština se nalazi na visokoj nadmorskoj visini. Sa svih strana ovaj prostor je okružen planinskim vijencima koji sprečavaju velika strujanja vazduha.

Rožaje ima kontinentalnu klimu sa izrazitim odlikama planinske klime, broj sunčanih dana u godini je 300 (po mjernjima vršenim u periodu 1996-75 godina). Najniža nadmorska visina na teritoriji opštine iznosi 700 mnv a najveća 2403 mnv.

U neposrednoj blizini opštine, se nalaze opštine gradovi Berane, Tutin i Peć sa kojima se istovremeno i graniči.

Opština je administrativno organizovana u 24 mjesna područja i to: Desna obala Ibra, Desna obala Ibra I, Ljeva obala Ibra, Koljeno, Kalače, Bać, Biševo, Bašča, Ibarac, Bukovica, D.Lovnica, Sređani, Seošnica, Radetina, Daciće, Paučina, Balotiće, Besnik, Grižica, G.Lovnica, Plunce, Čosovica, Lučice i Klanac.

ISTORIJAT GRADA

Rožaje je kao gradsko naselje nastalo veoma rano. Ono se pominje još 1638. godine, dok se 1837. godine može govoriti o mjestu u kojem se ozbiljno organizuje život.

Za vrijeme Turske vladavine, Rožajama je pored varošice Rožaje, priipadao i dio Bihora, Pešteri i navopazarske oblasti. Tada 1892. godine, Rožaje je obuhvatalo u svom sastavu ukupno 81 selo.

Sve do početka XX vijeka stanovnici Rožaja su se bavili stočarstvom, a za to vrijeme je u ovom kraju bila veoma razvijena trgovina, tako da su njegovi stanovnici trgovali sa trgovcima iz Skadra, Soluna, Istanbula itd.

Od početka XX vijeka u ovom kraju se počinju razvijeti i druge privredne grane prije svih industrija i to, što je dugo i bila specifičnost ovog kraja, primarna prerada drveta, što će biti osnovna karakteristika razvoja cijele sredine u XX vijeku.

Oko naziva – imena grada postoji još uvijek spor, u jednim pisanim dokumentima do kojih se može doći u literaturi se govori da je ime dobilo po dva velika krša koji se uzdižu iznad grada i nazivaju se Roglje, dok se pak u drugim pisanim tragovima govori da ime Rožaje potiče od imena crkve Ružice koja se nekada nalazila na teritoriji ove Opštine.

STANOVNIŠTVO

Na području opštine Rožaje po zadnjem popisu iz 2003 godine evidentirano je 27. 696 stanovnika od čega 22. 693 danas žive u Rožajama dok se 5. 003 nalazi na privremenom radu u inostranstvu.

Opština Rožaje – stanovništvo prema polu i starosti (%)

Starost Pol	0-19	20-34	35-49	50-65	>65
Total	37.82	24.17	19.04	10.92	6.73
M	19.69	11.62	9.55	5.25	3.33
Ž	18.17	12.55	9.49	5.68	3.40

STRUKTURA STANOVNIŠTVA U OPŠTINI ROŽAJE (%)

NACIONALNOST	%
Bošnjaci	82.09
Muslimani	6.65
Albanci	4.44
Srbi	3.98
Crnogorci	1.94
Romi	0.46

KULTURA, OBRAZOVANJE I SPORT

KULTURA

Od objekata kulture koji mogu imati karakter spomenika kulturno-istorijske prirode možemo nabrojati ostatke „Ganića kule“ koja datira s početka XII vijeka, džamija „Sultan Murat II“ iz XV vijeka i stara „Kučanska džamija“.

Danas kao prepoznatljivi objekti kulture karakteristični za ovu sredinu su Zavičajni muzej i JU Centar za kultu.

Najznačajnija kulturna manifestacija sa već prepoznatljivim imidžom i van granica Crne Gore je međunarodni festival „Zlatna pahulja“, od ostalih kulturnih manifestacija karakterističnih za ovu sredinu možemo nabrojati još „Septembarske dane kulture“ i književne susrete „Miroslav Đurović“ u Bašći.

U Rožajama egzistiraju i nekoliko vrlo bitnih udruženja za razvoj i očuvanje kulture ovoga kraja kao što su Udruženje umetnika „Kula“, folklorni ansambl KUD „Vrelo ibra“ i KUD „Centar za kulturu“.

Ono što je veoma bitno za ovu sredinu kada su kulturna dešavanja u pitanju je izdavanje Rožajskog zbornika koji je već izašao u 13 svojih brojeva inače se radi o publikaciji koja izlazi jednom godišnje.

OBRAZOVANJE

U Rožajama ima ukupno 4. 597 učenika koji pohađaju različite nivo obrazovnih ustanova. Postoje i dvije predškolske ustanove koje pohađa ukupno 146 dječaka i djevojčica.

Na teritoriji opštine Rožaje nastava se odvija u 2 srednje škole 10 osnovnih škola i 12 područnih odeljenja.

Osnovno obrazovanje pohađaju 3.440 učenika, srednje 1.157 i to Gimnaziju 463 učenika a Srednju stručnu školu 694.

Sa područja naše Opštine na fakultetima u zemlji i inostranstvu Više i Visoke nivo znanja po evidenciji koju smo mi mogli da obezbijedimo oko 750 studenata.

OPŠTINA ROŽAJE UKUPAN BROJ UČENIKA

VRSTA OBRAZOVANJA	BROJ
1 Predškolske ustanove 1+1	146
2 Osnovne škole(10 škola)	3 440
3 Srednje škole(2 škole)	1 157
UKUPNO	4 743

SPORT

U Rožajama ukupno egzistira 16 sportskih društava, koja se takmiče u različitim nivoima Državnih ligaških takmičenja, i okupljaju ukupno oko 1 300 registrovanih sportista.

Od sportkih objekata koji su na raspolaganju sportistima imamo sagrađenu sportsku dvoranu sa 1 100 mjesta za sjedenje, i nedovršen fudbalski stadion.

Značajne sportske manifestacije koje se tradicionalno organizuju u Rožajama su: Međunarodni stonoteniserski turnir „Prvenstvo Rožaja“, Međunarodni septembarski džudo turnir.

Planovi za razvoj sporta u Rožajama koji su vezani za izgradnju sportskih objekata u narednom periodu:

- Izgradnja dva pomoćna fudbalska terena (radovi započeti)
- Izgradnja tribine za sjedenje na gradskom stadionu
- Izgradnja fitnes centra
- Izgradnja gradskog bazena.

Opština Rožaje - broj sportskih klubova po kategorijama

GRANA SPORTA	BROJ KLUBOVA
PSD Turijak	1
Džudo klub	1
OK Ibar	1
KK Ibar	1
PSD Hajla	1
FK Ibar	1
Šahovski klub	1
STK Ibar	1
Karate klub	1
KB Univerzum	1
Rukometni klub	1
Karate klub Hajla	1
Aikido klub	1
Ribolovačko SD Ibar	1
Streljaštvo SD Rožaje	1
Lovačko SD Hajla	1
UKUPNO	16

PRIVREDA

Ukupna privredna situacija u opštini Rožaje, je u ovome trenutku veoma složena i to prije svega što je u 2007 godini okončan stečajni postupak u nekada nosiocu privrednog razvoja Opštine AD „ Gornji ibar“. Vlasnik tog preduzeća, odnosno imovine istog kao i imovine Šumarskog preduzeća je postala Vlada Crne Gore. Prestankom rada ova dva privredna subjekta bez

posla je ostalo oko 550 radnika, či smo status riješili na Zakonom zasnovan način, istim su otplaćene otpremnine, nakon čega su upućeni na evidenciju zavoda za zapošljavanje. Cijenim vrlo bitnim da Vlada ubrza postupak prodaje imovine preduzeća či je postala vlasnik, potencijalnom kupcu uz kvalitetno osmišljen, realno postavljen programski cilj, kako bi se definitivno okončao postupak po ovom pitanju do kraja, a što bi značilo prekompoziciju ovog preduzeća na taj način što bi se u jednom dijelu istog mogla organizovati proizvodnja sa daleko ozbiljnijim nivoom finalne prerade drveta dok bi se drugi dio mogao urbanistički drugačije osmisliti i privesti namjeni.

Inače u Rožajama danas egzistira ili bolje reći je registrovano 467 preduzeća u Centralnom registru, radi se o preduzećima različitih organizacionih oblika, istovremeno je registrovano 227 poslovnih jedinica preduzeća (podaci dobijeni od uprave LP) a registrovano je i 116 samostalnih radnji.

NAZIV SUBJEKTA	BROJ
Privatna preduzeća	467
Poslovna jedinice preduzeća	227
Samostalne radnje	116
UKUPNO	800

Ukupan broj upošljenih radnika na dan 04.03.2008. godine u Rožajama po evidenciji Zavoda za zapošljavanje iznosi 1. 363 dok je na dan 31. 12. taj broj iznosio 3. 715.

Do smanjena na evidenciji za zapošljavanje došlo je, upošljavanjem mladih ljudi u novootvorenim privatnim preduzećima, samostalnim radnjama a jedan broj istih je zapošljenje našao u drugim opština u Crnoj Gori i u inostranstvu, dok je najveći broj dobio zapošljenje kroz obezbeđivanje kreditnih linija iz različitih izvora koje su obezbeđivali Državni organi i fondovi (o tačnom broju upošljenih po raznim osnovima nijesmo mogli obezbijediti kvalitetnu informaciju zbog kratkog vremenskog intervala i obaveze da je sačinimo).

Ukupan broj evidentiranih zapošljenih lica u opštini Rožaje s kraja 2007. godine iznosi

3.240 radnika. Ono što smo iz izvora dostupnih za analizu ovog podatka mogli da vidimo odnosno da zaključimo je činjenica da je daleko veći broj upošljenih u van-privredi i neproizvodnim djelatnostima što cijenimo nepovoljnim podatkom.

Smatramo da u narednom periodu treba napraviti ozbiljnu analizu po ovom pitanju i stvoriti prepostavke da se struktura upošljenih promijeni u korist onih koji direktno svojim radom i angažovanjem proizvode novu dobit. Cijenimo da je za to neophodno posvetiti dužnu pažnju edukaciji neupošljenih pogotovu

na seoskom području, gdje se mogu obezbijediti uslovi za nova upošljavanja u oblasti poljoprivrede prije svega kada je u pitanju stočarstvo i proizvodnja zdrave hrane, i ako se i do sada u toj oblasti dosta odradilo poslova kroz različite mјere podsticajne prirode od strane Ministarstva poljoprivrede šumarstva i vodoprivrede i opštine Rožaje. Edukacija bi se odnosila na davanje kvalitenih informacija potencijalnim poljoprivrednicima vezanih za izradu programa koji bi značili lakši način, pristupu slobodnim,povoljnim kreditnim sredstvima iz različitih izvora.

Značajan pomak u poslednje dvije godine desio se u oblasti usložnih djelatnosti prije svega kada su u pitanju smještajni kapaciteti i ugostiteljske usluge. U veoma kratkom intervalu sagrađen je jedan nov hotel, tri motela i prilagođeno na desetine individualnih porodičnih objekata za smještaj potencijalnih korisnika takvih usluga što je značilo za naše prilike evidentan broj novih radnih mjesta. Kada se uzme u obzir de je u toku izgradnja i rekonstrukcija hotela Turijak, či se završetak očekuje polovinom sledeće godine kji će imati oko 300 ležaja, značiće i po informacijama koje ja imam otvaranje novih oko 100 radnih mjesta to će u značajnoj mjeri smanjiti broj nezapošljenih, ali će istovremeno značit i stvaranje solidnih predpotstvaki za bavljenje turističkom djelatnošću građana opštine Rožaje prije svega vezano za planinski ljetni i zimski turizam, gdje vidimo svoju šansu za ostvarivanje svog ekonomskog interesa.

Ono što daje optimizam je činjenica da je u Rožajama danas sve više malih i srednjih preduzeća koja se bave preradom drveta, u cjelini sa privatnim kapitalom, a koja se ozbiljno bave finalnom preradom drveta i većimaju svoje sigurno obezbeđeno tržište.

Smatram vrlo bitnim da će u ovoj godini biti završeno proširenje fabrike za preradu mesa „Gradina kompani“ Rožaje gde će biti novog upošljavanja a otpočeće sa radom i prva fabrtika vode sa mješovitim kapitalom koja će uposlit 35 novih radnika.

Cijenim da smo napravili presek ukupne privredne situacije kojem zasigurno nedostaje jedan broj statistički neophodnih podataka ali je nesporno da je situacija u privredi opštine Rožaje veoma teška sa ozbiljnim kretanjima nagoveštajima sanacije iste po meni na jedan veoma kvalitetan način za šta je neophodno vrijeme ali poslije nekih dešavanja po mom uvjerenju daleko kraće nego što sam prije mislio.

Aktuelni problem

Najaktuelniji gradski problemi odnosno problemi opštine Rožaje su:

-Putna infrastruktura

- Vodosnadbijevanje i otpadne vode
- Odlaganje čvrstog otpada
- Elektrosnadbijevanje
- Parking prostor

Putna infrastruktura je uslov za razvoj privrede opštine Rožaje te je neophodno značajnije pristupiti rekonstrukciji postojeće putne mreže koja povezuje opštinu Rožaje sa neposrednim okruženjem. Sanacija postojeće putne mreže i izgradnja treće trake na svim putnim pravcima koji gravitiraju prema opštini Rožaje su uslov za razvoj Rožajske ekonomije neposredno vezane za drvnu industriju turizam i poljoprivredu. Vrlo bitan segment kojem treba u narednom periodu ozbiljnije posvetiti dužnu pažnju jeste izgradnja i sanacija putnih pravaca prema seoskom području koje smatramo vrlo bitnim potencijalom za razvoj poljoprivrede prije svega stočarstva što dovodimo u usku vezu sa razvojem turizma. Strateškim projektom kada je u pitanju ova djelatnost smatramo izgradnju putnog pravca prema planini Hajli koja je po našim predviđanima esencijalni uslov za razvoj Rožajske privrede. Kao i druge sredine i naša ima problem sa izgradnjom zaobilaznice, ove godine će se raditi prva faza iste, već je odabran izvođač dok će se za drugu fazu uraditi projektna dokumentacija.

Opština Rožaje na svom gradskom području ima uglavnom riješeno pitanje vodosnadbijevanja ali je neophodno izvršiti sanaciju postojeće vodovodne mreže, koja se prije svega odnosi na zamjenu azbesnih cijevi iz kojih se trenutno obezbeđuje voda za cijelu sredinu. Što se tiče seoskog područja problem je daleko izraženiji i uglavnom nemamo adekvatno rješenje po tom pitanju za nijedno selo, trenutno se radi na dva ozbiljna projekta koji će se vjerujemo u ovoj godini završiti ali u narednom periodu ovo područje mora imati posebnu pažnju lokalne uprave i resusnog Ministarstva.

Kao i u većini naših opština i Rožaje nije riješilo na kvalitetan način odlaganje čvrstog otpada i prečišćavanje otpadnih voda, što smatramo neophodnim uslovom za stvaranje povoljnih uslova za život i očuvanje životne sredine. Na projektu za odlaganje čvrstog otpada već vodimo ozbiljnije aktivnosti sa opštinama Berane, Plav i Andrijevaca dok se po pitanju rješavanja problema otpadnih voda ne vodi bitna aktivnost još uvijek.

Što se tiče snadbijevanja električnom energijom problemi su veoma izraženi kako na seoskom tako i na gradskom području i to kako po pitanju kvaliteta postojećih prenosnih sistema tako i po pitanju distributivnih sistema. Nekoliko puta smo vodili razgovore o saniranju postojećeg stanja dio problema je riješen na seoskom području ali još uvijek ne na zadovoljavajući način dok u gradu nije bilo ozbiljnih investicija za sanaciju ovog veoma bitnog problema. Trenutno radimo na snimanju ukupnog stanja neophodnih aktivnosti u ovoj oblasti nakon čega će mo pokušati zajedno sa elektroprivredom Crne Gore da napravimo.

Problem sa kojim se suočavamo je i parkiranje sve većeg broja motornih vozila koja su u vlasništvu građana opštine ili su pak po raznim osnovima prisutna na teritoriji naše opštine. Trenutno imamo dva mala kvalitetno neuređena parkirališta, po raspisanim tenderu smo dodijelili opštinski prostor jednoj privatnoj firmi koja će kvalitetno uraditi još jedan manji parking prostor ali to ni u kom slučaju neće riješiti problem. Planiramo da na prostoru AD „Gornji Ibar“ Rožaje kroz izmjene DUPa predvidimo mogućnost planiranja rješavanja ovoga problema s tim što ni u kom slučaju ne znači da će on biti riješen jer imamo ozbiljan problem kao sredina u cjelini sa prostorom koji je glavni uzrok za rješavanje i drugih vitalnih problema neophodnijih za razvoj ove sredine u cjelini.